

Брюксел, 16.12.2025 г.
COM(2025) 763 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА

относно изпълнението на Европейската програма за туризма до 2030 година

СЪДЪРЖАНИЕ

I. Въведение.....	2
II. Приоритетна област 1: Благоприятстваща рамка и управление на политиката	3
III. Приоритетна област 2: Екологичен преход	7
IV. Приоритетна област 3: Цифров преход.....	11
V. Приоритетна област 4: Устойчивост и приобщаване	15
VI. Приоритетна област 5: Умения и подкрепа за прехода	18
VII. Заключение.....	24
Приложение	28

I. ВЪВЕДЕНИЕ

[Европейската програма за туризма до 2030 г.](#) заедно с многогодишния работен план по нея (наричана по-долу „Програмата“) беше приета от Съвета в заключенията му от 1 декември 2022 г. Съветът прикани Комисията да проследи изпълнението на Програмата и да докладва на Съвета най-малко веднъж на всеки три години. Това е първият доклад за изпълнението на Програмата, включително напредъка по изпълнението на действията, съдържащи се в многогодишния работен план по нея.

Програмата е тясно свързана с насоките [„Път за преход в туризма“](#), които бяха изготвени съвместно със заинтересованите страни в областта на туризма, включително национални, регионални и местни органи, организации за управление на дестинации (ОУД), социални партньори, промишлеността и академичните среди, и беше публикувана на 4 февруари 2022 г. През [януари 2024 г.](#) и [май 2025 г.](#) съответно бяха публикувани два годишни доклада за преглед на постигнатия напредък по 27-те приоритетни действия за Комисията, държавите членки и заинтересованите страни в областта на туризма, определени в „Път за преход в туризма“. В годишната работна програма на Комисията¹ е обявена нова стратегия на ЕС за устойчив туризъм за второто тримесечие на 2026 г., в която се призовава за по-големи усилия в целия ЕС за насърчаване на конкурентен, устойчив и издръжлив туристически сектор.

Програмата обхваща **пет приоритетни области** за европейската екосистема на туризма: екологичния преход, цифровия преход, устойчивостта и приобщаването, уменията и подкрепата, както и благоприятстващата рамка и управление на политиката, което е в съответствие с насоките „Път за преход в туризма“. Важно е да се отбележи обаче, че не всички 27 теми от насоките са обхванати в Програмата, която съдържа комбинация от действия по 16 теми. В рамките на всеки приоритет са определени няколко действия, например диверсифициране на туристическите услуги през различните сезони и на разнообразни места, намаляване на екологичния отпечатък и подпомагане на достъпността на туризма. Друга основна цел на Програмата е да се отговори на търсенето на умения в екосистемата на туризма, като се прилага инициативата [„Европейски пакт за уменията“](#) — модел за споделена ангажираност с цел развитие на умения.

Пейзажът в европейския туризъм претърпя промени през трите години след заключенията на Съвета относно Програмата, както и след пандемията от COVID-19, когато туристическият сектор беше силно засегнат. Механизмът за възстановяване и устойчивост изигра основна роля, за да се подпомогне възстановяването на туристическия сектор, с 126 инвестиции в 19 държави членки. Около 13 милиарда евро бяха инвестирани в туризма, културата и творческия сектор, като по този начин бяха подкрепени иновациите, цифровизацията и устойчивостта на дестинациите. Като цяло в повечето региони туристическият сектор продължава да се [възстановява и развива](#). Геополитическото напрежение, климатичните явления и небалансираният туризъм в някои дестинации обаче повлияха на развитието, а в някои случаи и на

¹ [Годишна работна програма на Комисията за 2026 г. — Европейска комисия](#)

благосъстоянието на местните жители. Освен това продължава да има недостиг на работна сила в някои сектори, особено в [хотелиерството и ресторантьорството](#).

Почти всички държави членки постигнаха напредък във всички приоритетни области, определени в многогодишния работен план. Обща оценка на съответния напредък по всяка приоритетна област е представена в отделни раздели на настоящия доклад. Този анализ се основава на задълбочено проучване „[Преглед на съвместното прилагане на „Път за преход в туризма“ и Програмата на ЕС до 2030 г.](#)“², проведено от името на Комисията от януари до октомври 2025 г. Оценката се основава на броя на мерките или инициативите, които държавите членки са изпълнили или планират да изпълнят до 2030 г. Тези мерки бяха определени чрез комбинация от публично достъпни източници, както и качествени данни, събрани от проучвания, фокус групи и интервюта с широко представителство на заинтересованите страни.

Заедно с държавите членки Комисията и заинтересованите страни в областта на туризма също постигнаха напредък по отношение на тези действия, както е видно от доклада за преглед на „Път за преход в туризма“ за 2024 г. Някои действия, посочени в „Път за преход в туризма“ и в Програмата, при които е преценено, че е постигнат най-голям напредък, ще бъдат считани за завършени или ще бъдат консолидирани с други действия. В някои приоритетни области обаче е отбелязан ограничен или умерен напредък и те следва да останат приоритетни, за да се развие по-устойчив и конкурентен туристически сектор на ЕС. Установените действия и нивото на напредъка по тях са описани в приложението към настоящия доклад.

II. ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 1: БЛАГОПРИЯТСТВАЩА РАМКА И УПРАВЛЕНИЕ НА ПОЛИТИКАТА

В раздел „Благоприятстваща политическа рамка и управление“ на Програмата са определени общо четири ключови теми — справедливи мерки за краткосрочните наемания (STR), статистика и показатели за туризма, изготвяне или актуализиране на цялостни стратегии за туризма, управление на дестинациите чрез сътрудничество и въз основа на данни.

Ключова тема	Цели и задачи	Дейности и отговорности	Резултати/срок съгласно Програмата до 2030 г.
Справедливи мерки за краткосрочните наемания (STR)	Прозрачен пазар на ЕС на краткосрочните наемания, насърчаващ конкуренцията и защитата на потребителите, създаващ възможности и допринасящ за устойчив туризъм.	Укрепване на рамката на ЕС за краткосрочните наемания от страна на държавите членки и Комисията с цел повишаване на прозрачността и справедливостта и подобряване на достъпа до пазара. Подкрепя от държавите членки за регионалните и местните органи.	Обща краткосрочна рамка на равнище ЕС.

² https://transport.ec.europa.eu/tourism/statistics-reports-and-studies/tourism-studies-and-reports_bg, наричано по-долу „Проучването“.

Ключова тема	Цели и задачи	Дейности и отговорности	Резултати/срок съгласно Програмата до 2030 г.
Статистика и показатели за туризма	Подобряване на наличността и обхвата на статистиката за туризма с цел отчитане на икономическото, социалното, културното и екологичното въздействие на туризма. Подобряване на достъпа до частни данни и данни на равнище дестинации за изготвянето на официална статистика за туризма, зачитане на правилата за защита на данните и законните търговски интереси.	Преразглеждане от страна на участниците в Европейската статистическа система на хармонизираните правила за събиране на данни относно статистиката за туризма. Обмисляне от страна на туристическата индустрия, регионалните и местните органи и организациите за управление на дестинации на изготвянето на механизми за събиране и споделяне на данни, които да бъдат от полза и за агрегирането на официална статистика за туризма. Въвеждане от Комисията на информационното табло на ЕС за туризма в подкрепа на последващите действия по екологичните, цифровите и социално-икономическите аспекти на туризма.	Преразгледана рамка на ЕС за статистиката за туризма, включваща показатели за икономическото, екологичното и социалното въздействие на туризма до 2030 г. Информационно табло на ЕС за туризма, предлагащо публично показатели за екологичния и цифровия преход и социално-икономическата устойчивост на национално, регионално и местно равнище.
Разработване или актуализиране на цялостни стратегии за туризма	Стратегически подход към туризма на национално, регионално и местно равнище за отчитане на икономическата, екологичната, културната и социалната устойчивост на туризма.	Улесняване от страна на Комисията и държавите членки на обмена на знания и най-добри практики.	Обмен на най-добри практики. Примерни всеобхватни стратегии за туризма до 2025 г. от страна на държавите членки или техните основни туристически региони.
Управление на дестинациите чрез сътрудничество и въз основа на данни	Разширяване на обхвата на дейността на организациите за управление на туристическите дестинации с цел включване на съвместно вземане на решения, основано на данни, с участието на всички заинтересовани страни, включително местните жители.	Връчване от страна на Комисията на награди за интелигентно и устойчиво управление на дестинациите. Подкрепа за дестинациите при разработването на техните модели на местно управление от страна на Комисията и държавите членки.	Награди за дестинации. Проучване от Комисията на модели за управление на организациите за управление на дестинации в ЕС; общност за обмен на практически опит и инструментариум за управление на дестинациите до 2023 г.

В сравнение с другите приоритетни области общият напредък в приоритетната област „Благоприятстваща рамка и управление на политиката“ остава **ограничен** в целия ЕС, като дванадесет държави членки са постигнали „умерен напредък“, а петнадесет държави членки са категоризирани като постигнали „ограничен напредък“. Комисията постигна напредък по четирите ключови теми, по-специално с приеждането на предложението си относно събирането и споделянето на данни във връзка с услугите за краткосрочно настаняване под наем, което впоследствие беше прието от

съзакондателите на 24 април 2024 г.³, като по този начин беше улеснено събирането на статистика за туризма чрез [сателитни сметки за туризма](#) и чрез подкрепа за [D3Hub](#). Заинтересованите страни са получили над 130 ангажимента⁴ по теми, свързани с благоприятстващата рамка и управление на политиката.

Сравнително ограниченият напредък в тази област показва, че много държави членки все още не са създали цялостни структури за управление или рамки на политиката на национално, регионално и местно равнище, чрез които могат ефективно да подкрепят прехода към по-устойчиви и издръжливи туристически системи. Това включва пропуски в дългосрочното стратегическо планиране, статистиката и показателите в областта на туризма, както и недостатъчно внедряване на управление на дестинациите чрез сътрудничество и въз основа на данни.

Действията по отношение на **мерките за краткосрочните наеми (STR)** могат да се считат за текущи, тъй като гореспоменатият [Регламент \(ЕС\) 2024/1028](#) е приет и ще се прилага от 20 май 2026 г.⁵. Проведеното проучване показва, че шестнадесет държави членки са въвели мерки по отношение на законодателството относно краткосрочните наеми, характеризиращи се с различно равнище на прилагане и прозрачност. Девет държави членки регистрират имотите за краткосрочно отдаване под наем в национална база данни, пет държави членки налагат или увеличават данъците върху наемите, а четири града временно ограничават издаването на нови лицензи в гъсто населените райони. Краткосрочните наеми и небалансираният туризъм в някои дестинации получават отражение в продължаващите усилия за справяне с по-голямата криза на жилищата на достъпни цени на равнище ЕС. Допълнителна инициатива относно краткосрочните наеми е планирана за второто тримесечие на 2026 г. Комисията започна [диалог за жилищата на достъпни цени](#), включително чрез обществена консултация и чрез Консултативния съвет за жилищния сектор, въз основа на който ще бъде изготвен Европейски план за жилища на достъпни цени, който ще бъде публикуван до края на 2025 г.

Що се отнася до **статистиката и показателите за туризма**, статистиката и измерванията в областта на туризма се считат за приоритет в петнадесет държави членки и като цяло държавите членки са постигнали напредък в подобряването на статистиката за туризма чрез подобрени методи за събиране на данни. Тринадесет държави членки са въвели специфични мерки, а дванадесет са публикували [добри практики](#), които могат да се споделят. Общо седем участници на национално равнище са поели ангажименти по тази тема. Въпреки този напредък продължава да бъде ясно, че трябва да се подобрят наличието и обхватът на статистиката за туризма, за да бъдат отчетени икономическите, социалните, културните и екологичните въздействия на

³ [Регламент \(ЕС\) 2024/1028](#) на Европейския парламент и на Съвета от 11 април 2024 г. за събиране и споделяне на данни във връзка с услугите за краткосрочно настаняване под наем и за изменение на Регламент (ЕС) 2018/1724.

⁴ Ангажиментите се събират на доброволни начала от всички видове заинтересовани страни от областта на туризма за действия по насоките „Път за преход в туризма“ и въпреки че могат да се считат за показатели за напредък, те не отразяват напълно текущото състояние.

⁵ Заинтересованите държави членки ще трябва да приемат необходимите мерки за прилагане до тази дата.

туризма. Планираният преглед на [рамката на ЕС за статистиката за туризма](#) ще бъде основен елемент за подобряване на събирането на данни.

По време на подготовката на „Път за преход в туризма“ и на Програмата заинтересованите страни подчертаха значението на добре разработените и подкрепени с данни стратегии на всички подходящи равнища (национално, регионално, местно). Въпреки че това попада в компетентността на държавите членки или регионите в зависимост от националните структури на управление, ефективното споделяне на добри практики играе основна роля. Що се отнася до **разработването или актуализирането на цялостни стратегии за туризъм**, проучванията показват, че всички държави членки разполагат с национална стратегия за туризъм и повече от половината от тях са в съответствие с Програмата. Освен това държавите членки, регионите и общините използват възможностите по линия на финансирането от ЕС, включително политиката на сближаване⁶, за да се справят с установените социално-икономически и териториални предизвикателства, свързани с туризма, да укрепят устойчивостта и издръжливостта на сектора и да допринесат за прилагането на национални, регионални, местни и трансгранични стратегии за туризма в съответствие с насоките „Път за преход в туризма“. [Тематичното партньорство за устойчив туризъм в рамките на Програмата на ЕС за градовете](#), стартирало през 2022 г., има двадесет и девет членове от всички нива на управление и видове заинтересовани страни, в това число градове, които се събират, за да обсъждат и разработват решения за градския туризъм, като вземат предвид гледните точки на множество заинтересовани страни на различни равнища. Планът за действие на партньорството обхваща широк кръг от теми, например устойчивост на дестинациите и адаптация към изменението на климата, развитие на цифрови умения за сектора, диверсификация на туристическите предложения, достъпност на дестинациите и защита на местната търговия на дребно. При националните, регионалните и местните стратегии за туризъм следва да продължат да се отчитат предвидените в Програмата действия и те следва да продължат да бъдат публикувани както от държавите членки, така и на [Платформата за туризъм на ЕС](#). Националните и регионалните стратегии ще продължат да играят важна роля в политиката и стратегиите на ЕС в областта на туризма.

Що се отнася до **управлението на дестинациите чрез сътрудничество и въз основа на данни**, в Програмата се призовават Комисията и държавите членки да подкрепят дестинациите в разработването на техните модели на местно управление. Комисията продължава да организира ежегодни конкурси за [Европейска столица за интелигентен туризъм](#) (за по-големи дестинации) и [Европейски зелен пионер](#) (за по-малки дестинации), като ги кани да представят постиженията си в интелигентното и устойчиво управление на дестинациите. Тези постижения са постигнати чрез сътрудничество и въз основа на данни, както и благодарение на работа в мрежа с други дестинации, като по този начин служат като вдъхновение и катализатор за иновации.

⁶ Директна подкрепа в размер на 4,1 милиарда евро от Европейския фонд за регионално развитие (5,4 милиарда евро, включително национални вноски) по 160 програми.

Държавите членки показват различен напредък по тази тема, но продължава да има пропуски в стандартизацията и устойчивостта.

Австрия: примери за планиране

- **План Т — Общ план за мерки в туризма:** Този документ съдържа мярка за гарантиране на лоялна конкуренция за доставчиците на услуги по настаняване. Целта на мярката е да се създаде модерна регулаторна и организационна рамка, с която да се гарантира лоялна конкуренция за настоящата и за всички бъдещи разработки в тази насока. Няма определен срок за изпълнението на тези мерки.
- **Стратегия за икономиката на посетителите за 2025 г. на Виена:** С тази стратегия на градско равнище се създава визия за бъдещето, основана на благоприятен и устойчив растеж на дестинацията, при който се осигурява равновесие между нуждите на посетителите и на местните жители.

Като се има предвид скромния и различен като ниво напредък, постигнат в тази област като цяло, може да бъдат направени някои подобрения, за да се подобри събирането на данни и да се подобри надеждността на показателите. Структурираният диалог между националните, регионалните и местните органи може да доведе до по-добра комуникация и сътрудничество. Може да се обмисли възможността да се окаже подкрепа за организациите за управление на дестинации, за да се превърнат в цялостни управители на устойчив туризъм.

III. ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 2: ЕКОЛОГИЧЕН ПРЕХОД

В раздел „Екологичен преход“ на Програмата са определени общо три ключови теми — подобряване на кръговия характер на туристическите услуги, подкрепа за екологичния преход на дружествата и МСП в областта на туризма, научноизследователски, иновационни и пилотни проекти за кръгов и устойчив туризъм.

Ключова тема	Цели и задачи	Дейности и отговорности	Резултати/срок съгласно Програмата до 2030 г.
Подобряване на кръговия характер на туристическите услуги	Намаляване на екологичния отпечатък на туристическите услуги (хранителни/общини отпадъци, водна/енергийна ефективност и замърсяване).	Подкрепа от страна на Комисията и държавите членки за туристическите услуги за намаляването на екологичния отпечатък в съответствие с целите на ЕС и подкрепа за подобряването на управлението на отпадъците и водите, както и капацитета на санитарните съоръжения.	Намаляване от страна на туристическите/хотелиерските организации на отпадъците в съответствие с Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците.
Подкрепа за екологичния преход на дружествата и МСП в областта на туризма	Насърчаване на дружествата в областта на туризма да възприемат по-екологосъобразни практики чрез увеличаване на търсенето на екологосъобразни услуги от страна на публичните участници и насърчаване на схеми, подкрепящи оценката, проследяването и намаляването на екологичния отпечатък.	Използване от страна на Комисията и държавите членки на подходящи критерии за екологосъобразни обществени поръчки, когато е приложимо, при възлагането на поръчки за свързани с туризма услуги (събития, хотелиерство и ресторантьорство, пътувания). Предоставяне от страна на Комисията, държавите членки и	По-активно използване на подходящи критерии за екологосъобразни обществени поръчки при покупката на услуги от екологосъобразни туристически организации, регистрирани по EMAS; присъждане на по-голям брой туристически услуги или настаняване, обозначени с екомаркировката на ЕС, на други

Ключова тема	Цели и задачи	Дейности и отговорности	Резултати/срок съгласно Програмата до 2030 г.
	МСП за участие в други съответни равнища на екологосъобразни практики, с публичните органи на подкрепа за което да се гарантира, че те няма да се превърнат в пречка за търговията.	МСП за участие в екологосъобразни практики и схеми като EMAS, екомаркировката на ЕС, други екомаркировки от вид I по стандарта EN ISO 14024 или равностойни, удостоверени от трети страни доброволни маркировки.	на екомаркировки от вид I по EN ISO 14024 или равностойни доброволни маркировки.
Научноизследователски, иновационни и пилотни проекти за кръгов и устойчив туризъм	Подкрепа за публично-частно сътрудничество по иновационни и пилотни проекти, развиващи модели и подходящи за заимстване практики за устойчив туризъм.	Подкрепа от страна на Комисията и държавите членки за развиването на модели и подходящи за заимстване практики за устойчив туризъм; подкрепа от страна на организациите за управление на дестинации и съответните равнища на публични органи за изпълнението на мащабни пилотни проекти за устойчив туризъм в целия ЕС, включително на островите и в най-отдалечените региони.	Потвърдени и подходящи за заимстване модели за кръгов и устойчив туризъм; най-добри практики за пилотни проекти за дестинации с всеобхватни кръгови модели.

Напредъкът в тази приоритетна област е като цяло **умерен до значителен**, като девет държави членки на ЕС са постигнали „значителен напредък“, шестнадесет държави членки са постигнали „умерен напредък“, а само две държави членки са показали „ограничен напредък“.

В раздел „Екологичен преход“ най-забележителният напредък през последните години е приемането на множество законодателни инициативи, предложени от Комисията по линия на Европейския зелен пакт, например [Регламента относно възстановяването на природата](#), [законодателния акт за промишленост с нулеви нетни емисии](#), [Директивата относно енергийните характеристики на сградите](#), [Регламента относно опаковките и отпадъците от опаковки](#) и [Директивата относно дължимата грижа на дружествата във връзка с устойчивостта](#). Съгласно изискванията на Европейския закон за климата през февруари 2024 г. Комисията препоръча допълнителна междинна цел за намаляване на емисиите с 90 % до 2040 г.

Заинтересованите страни са поели над [110 ангажимента](#) по трите тематични области в рамките на раздел „Екологичен преход“ на Програмата, което показва ангажираност от страна на множество участници в туристическия сектор с инициативи за устойчивост.

За разлика от първата приоритетна област държавите членки са показали умерен напредък по темите в областта на екологичния преход чрез относително по-голям брой инициативи и мерки на политиките. Това показва по-силно ниво на ангажираност и инвестиции от страна на държавите членки в тази област.

Що се отнася до **подобряването на кръговия характер на туристическите услуги**, устойчивостта на водните ресурси е тема, която придоби значение в дневния ред на ЕС. Предизвикателствата, произтичащи от изменението на климата, екстремните метеорологични условия и природните бедствия, засягат всички европейци и всички сектори на икономиката, в това число туризма. Недостигът на вода ежегодно засяга 30 % от европейците и 20 % от земята. 70 % от европейците са изразили загриженост относно замърсяването на водата и недостига ѝ, но въпреки това почти половината от тях не се чувстват добре информирани за проблемите, свързани с водата в държавата си. Няколко държави членки считат постигането на кръговост в туристическата индустрия за предизвикателство (по отношение на отпадъците/водата/замърсяването, както и на услугите в сектора на храненето), а още повече държави членки считат подобряването на управлението на отпадъците и водите и намаляването на замърсяването на туристическите услуги за приоритет. Общо тринадесет държави членки са въвели мерки за намаляване на екологичния отпечатък на хранителните услуги, а десет държави членки имат мерки за подобряване на управлението на отпадъците и водите при туристическите услуги. Освен това регионите все по-често приемат иновативни проекти за подобряване на кръговостта в туристическия сектор, като се набляга на управлението на отпадъците, ефективното използване на ресурсите и моделите на кръгова икономика. Ще е необходима допълнителна подкрепа за туристическите услуги, за да ограничат екологичния си отпечатък в съответствие с целите на ЕС и за да подобрят управлението на отпадъците и водите, както и капацитета на санитарните съоръжения.

По отношение на **подкрепата за екологичния преход на дружествата и МСП в областта на туризма** използването на схемата [EMAS](#) и [екомаркировката на ЕС](#) от страна на туристическите предприятия непрекъснато се увеличава през последните години. Държавите членки подпомагат развитието на по-екологичен туризъм, като насърчават екомаркировката и подкрепят малките и средни предприятия (МСП) при оценката на въздействието върху околната среда и намаляването на екологичния им отпечатък. Както Комисията, така и държавите членки обаче могат да предприемат допълнителни мерки, за да насърчат използването на тези схеми на национално, регионално и местно равнище. Освен това се очаква с влизането в сила на [Директивата относно предоставянето на повече права на потребителите в контекста на екологичния преход](#) през септември 2026 г. и евентуалното приемане на Директивата относно твърденията за екологосъобразност от страна на съзакондателите допълнително да се повишат възприемането и осведомеността на потребителите по отношение на надеждните маркировки и схемите за устойчивост, включително екомаркировката на ЕС, EMAS и продуктивния отпечатък върху околната среда (ПООС). За много държави членки подпомагането на МСП с цел ангажирането им с екологосъобразни практики и използването на критерии за екологосъобразни обществени поръчки за възлагане на услуги, свързани с туризма (пътувания, хотелиерство и ресторантьорство, кетъринг) представлява предизвикателство, въпреки че и двете се считат за приоритет. Приблизително половината от държавите членки обаче имат мерки за подкрепа на МСП. Следователно е ясно, че екологичният преход на дружествата в областта на туризма, по-специално на малките и средни предприятия, следва да продължи да бъде приоритет.

Целта на научноизследователските, иновационни и пилотни проекти за кръгов и устойчив туризъм е ясна — както Комисията, така и държавите членки следва да подкрепят разработването на модели и подходящи за заимстване практики за устойчив туризъм чрез специални проекти. На регионално и местно равнище ОУД също следва да продължат да подкрепят подобни проекти, включително на островите и в най-отдалечените региони. В рамковата програма „Хоризонт Европа“ за периода 2021—2027 г. имаше няколко съответни покани за представяне на предложения, с които може да се подкрепи развитието на устойчивия туризъм: системни кръгови решения за устойчив туризъм, културно наследство и културни и творчески индустрии, включително проектите „Нов европейски Баухаус“ и „Храна 2030“⁷ за трансформация на хранителните системи в градска среда. Въз основа на [базата данни CORDIS](#) до септември 2025 г. по програмата „Хоризонт 2020“/„Хоризонт Европа“ беше отпуснато финансиране за научни изследвания и иновации на повече от 300 проекта, свързани с туризма, устойчивостта, климата и кръговата икономика. Тези проекти са насочени пряко към туризма в градските/крайградските райони, например SmartCulTour по „Хоризонт 2020“, насочен към интелигентния туризъм в областта на културата; VERNE по „Хоризонт Европа“ като единно звено за кръгов туризъм и енергетика; при пилотните проекти по мисията за неутрални по отношение на климата и интелигентни градове по „Хоризонт Европа“ и 100-те града по мисията в планове за климатична неутралност и интелигентен дизайн в договорите на градовете бяха включени елементи, свързани с туризма; освен това при партньорството за преход на градовете към устойчиво бъдеще по „Хоризонт Европа“ се разглеждат кръговите аспекти на градовете и туризма в рамките на стълба „Кръгова икономика“.

Около половината от държавите членки считат за приоритет разработването на подходящи за заимстване практики или създаването на пилотни проекти за кръгов и устойчив туризъм, като също толкова държави членки са приели специфични мерки. Инициативата за кръгови градове и региони (CCRI) следва да се използва като средство за предаване на знания и мащабиране. Прилагането на валидирани и подходящи за заимстване модели за кръгов и устойчив туризъм и най-добри практики в областта на устойчивия туризъм ще продължи да бъде важно за екосистемата на туризма. По-специално от съществено значение ще бъде предоставянето на насоки на туристическите предприятия и дестинации относно законодателните изисквания на ЕС с оглед постигане на целите в областта на климата, както и изграждането на техните умения и капацитет за работа по отношение на екологичния преход.

Като се има предвид, че като цяло ЕС е постигнал важен напредък в осъществяването на екологичния преход в областта на туризма, следва да се ускори приемането на модели на кръгова икономика и практики с ефективно използване на ресурсите, за да се постигнат конкретни ползи за местните общности, като се подобри социалната устойчивост. Чрез овластяване на местните участници и посредници, укрепване на партньорствата за устойчиво снабдяване, задълбочаване на обмена и разпространението на знания, както и чрез пилотни проекти за клъстери на кръгова икономика с тези действия ще се спомогне за намаляване на екологичния отпечатък на туризма, ще се насърчат иновациите и ще се засили конкурентоспособността, като същевременно се увеличат социалната устойчивост и ползите за местните общности. В контекста на констатациите на Европейската агенция за околна среда в доклада

⁷ „Храна 2030“ — Научни изследвания и иновации — Европейска комисия

„Околната среда на Европа през 2025 г.“ действията в тази област стават още по-важни за туризма, като се има предвид, че влошаването на околната среда представлява пряка заплаха за конкурентоспособността на Европа.

IV. ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 3: ЦИФРОВ ПРЕХОД

В приоритетната област „Цифров преход“ са определени общо три ключови теми — цифровизация на МСП в областта на туризма, публично споделяне на данни с цел насърчаване на новаторски туристически услуги, научноизследователски, иновационни проекти и пилотни проекти за цифрови инструменти и услуги в областта на туризма.

Ключова тема	Цели и задачи	Дейности и отговорности	Резултати/срок съгласно Програмата до 2030 г.
Цифровизация на МСП в областта на туризма	Ефективно използване на цифрови инструменти от страна на МСП и микропредприятията в областта на туризма за управление на ресурсите, вътрешни работни процеси, предлагане на услуги, маркетинг, комуникация с клиенти, вериги на доставки и разработване на нови услуги.	Повишаване на осведомеността сред МСП в областта на туризма от страна на Комисията, държавите членки, други публични органи и организациите за управление на туризма относно ползите от цифровизацията и за подкрепа на МСП и стартиращите предприятия в областта на туризма чрез програми за цифровизация; събиране и споделяне от страна на Комисията на най-добри практики относно цифровите инструменти и практики в областта на туризма.	Достигане от МСП в областта на туризма до основно равнище на цифров интензитет до 2030 г. в съответствие с целите на Цифровия компас; публикуване до 2023 г. от страна на Комисията на колекция от подходящи за заимстване цифрови инструменти и практики в областта на туризма, за която да позволява търсене; консултантски услуги от страна на Европейската мрежа в подкрепа на бизнеса за МСП в областта на туризма.
Публично споделяне на данни с цел насърчаване на новаторски туристически услуги	Насърчаване на обмена на данни от значение за туризма и участие в този обмен в подкрепа на новаторски услуги.	Публикуване от националните, регионалните и местните органи и организациите за управление на туризма на свободно достъпни набори от данни от значение за туристическите услуги — данни за обществения транспорт, музейните колекции, посетителите и др.	Примери за свободно достъпни публични набори от данни във важни туристически региони до 2025 г., които да могат да се използват за развиването на свързани с туризма услуги.
Научноизследователски, иновационни и пилотни проекти за цифрови инструменти и услуги в областта на туризма	Подкрепа за публично-частното сътрудничество по научноизследователски, иновационни и пилотни проекти, развиващи иновативната и устойчива употреба на цифрови инструменти и практики в туризма.	Подкрепа от страна на Комисията, държавите членки и други публични органи за основано на данни устойчиво развитие на туризма и благосъстоянието на местните жители до 2025 г.; партньорства за осигуряване на приятни туристически преживявания чрез виртуална, разширена и добавена реалност, големи информационни масиви и изкуствен интелект до 2025 г.	Най-добри практики за наблюдение на интензитета на туризма и благосъстоянието на местните жители до 2025 г.; примери за иновативни услуги и партньорства за осигуряване на приятни туристически преживявания чрез виртуална, разширена и добавена реалност, големи информационни масиви и изкуствен интелект до 2025 г.

Напредъкът в тази приоритетна област като цяло също е **умерен**, като пет държави членки са постигнали „значителен напредък“, 17 държави членки са постигнали „умерен напредък“, а пет държави членки са показали „ограничен напредък“.

Комисията подкрепя развитието на иновативни МСП в областта на цифровия туризъм чрез програмата „Единен пазар“, финансирането от Европейския съвет по иновациите, центровете за цифрови иновации на ЕС и мрежата „Enterprise Europe“. „Хоризонт Европа“ подкрепя и проекти за цифрово развитие в туристическия сектор, за да се подобрят цифровите иновации в стотици МСП. Заинтересованите страни са поели 86 ангажимента по трите тематични области в рамките на раздел „Екологичен преход“ на Програмата, което показва ангажираност от страна на множество участници в туристическия сектор с инициативи за цифровизация.

За разлика от първата приоритетна област държавите членки са показали умерен напредък и по темите в областта на цифровия преход чрез относително по-голям брой инициативи и мерки на политиките. Това показва по-силно ниво на ангажираност и инвестиции от страна на държавите членки в тази област. Цифровият преход на европейската екосистема на туризма продължава да бъде ключов фактор за устойчиви и издръжливи практики в туризма.

Що се отнася до **цифровизацията на МСП в областта на туризма**, в своя анализ на стартиращите предприятия в областта на цифровите технологии в различните сектори на ЕС Европейският монитор на промишлените екосистеми (ЕМІ) разкри с [аналитичния си доклад](#) (издание от 2024 г.) увеличение на внедряването на всички видове цифрови технологии с изключение на големите информационни масиви, което е намаляло от 13,6 % през 2023 г. до 11,5 % през 2024 г. Най-голямо увеличение се наблюдава при облачните технологии и изкуствения интелект, като последният се е увеличил с близо 15 %, и при интернет на предметите, който се е увеличил с почти 10 %. Проучването на ЕМІ сред МСП в областта на туризма показва, че иновативните дружества вече внедряват авангардни технологии и тяхното използване се е увеличило в сравнение само с преди две години: 37 % използват облачни технологии в сравнение с 25 %, 11,5 % използват големи информационни масиви, а 23 % са внедрили изкуствен интелект в сравнение с 8 %. Повече от половината държави членки считат за приоритет подкрепата за разработването на новаторски, персонализирани туристически услуги и/или управление на дестинациите въз основа на данни, а почти половината са въвели специфични мерки във връзка с тези теми. Тъй като Комисията е публикувала и [база данни с цифрови инструменти и практики с възможност за търсене в областта на туризма](#), може да се счита, че е постигнат значителен напредък по тази ключова тема. Освен това Комисията продължава да предоставя каскадно финансиране на организации и клъстери, пряко подкрепящи МСП, по програмата „Единен пазар“. Непрекъснатата подкрепа за инициативите за цифров преход обаче продължава да бъде от съществено значение, особено с оглед осигуряване на равен достъп до цифрови инструменти и насърчаване на иновациите сред МСП в областта на туризма.

По отношение на публичното **споделяне на данни** с цел насърчаване на новаторски туристически услуги Комисията и публичните органи на държавите членки постигнаха значителен напредък. Първо, през юли 2023 г. Комисията публикува [Съобщение относно общо европейско пространство на данни за туризма](#), в което се очертават ключови съображения и се въвежда тестов случай за споделяне на данни, като се

предлагат и варианти за управление, например консорциум за европейска цифрова инфраструктура (КЕЦИ). Четири държави членки доброволно участваха в този тестов случай за споделяне на данни и дискусиите за създаване на КЕЦИ продължиха. Освен това организациите за управление на дестинациите и регионалните администрации продължават да разработват платформи и уебсайтове, за да представят надеждна информация за туристическите услуги в техните райони, като предоставят насоки за туристическите дружества, така че те да направят услугите си видими. Комисията създаде и [Центъра за компетентност на ЕС D3Hub](#), финансиран по направлението „Конкурентоспособност на предприятията и МСП“ на програмата „Единен пазар“ (SMP COSME), чрез който се оказва подкрепа за организациите за управление на дестинации (ОУД) в управлението на данни и цифровизацията. Данните са основен двигател за иновации и конкурентоспособност, така че достъпът до данни, управлението на данни и споделянето на данни следва да продължат да бъдат приоритети и в бъдеще: водещата роля на ЕС може да бъде допълнително проучена в подкрепа на интелигентния туризъм сред организациите за управление на дестинациите.

Както продължава подкрепата за целта във връзка с **научноизследователските, иновационни и пилотни проекти** за кръгов и устойчив туризъм, така следва да продължи и подкрепата за проекти, свързани с **цифрови инструменти и услуги в областта на туризма**. Въпреки че съществуват стотици текущи финансирани от ЕС проекти за научни изследвания и иновации, свързани с туризма и цифровите технологии, очакваните резултати не са постигнати изцяло до 2025 г. С дейността „Оптимизиране на социалното въздействие на туризма“ по споразумението за сътрудничество с ОИСР (2025—2027 г.) ще се задълбочи разбирането с цел управление на икономическите и социалните компромиси при развитието на туризма и ще се подобри определянето на ползите от туризма в дестинациите.

Въпреки че усвояването на технологии от страна на туристическите дружества напредва с бързи темпове, Комисията ще насърчава и подкрепя инициатива, ръководена от сектора, за определяне на **набор от насоки относно ефективното използване на ИИ в областта на туризма** в съответствие със [Стратегия за използването на ИИ](#).

Цифровият преход може да се ускори чрез създаването на обща рамка за интегриране на данните и стратегиите в областта на туризма, наред със създаването на обща система за данни, която да стои в основата на вземането на решения, основани на доказателства. Чрез проучване на използването на изкуствен интелект, въвеждане на хармонизирани ключови показатели за резултатите (КПР) и системи за данни в реално време в подкрепа на наблюдението на напредъка и предоставяне на специални програми за изграждане на капацитет и обучение може да се обмисли възможността за стабилна рамка за планиране на туризма въз основа на данни.

Чехия: примери за иновативни инициативи

- **Стопанство за лавандула в Оломоуц:** Живописното стопанство съчетава земеделие и туризъм. То ефективно се възползва от нарастващата тенденция за туристически преживявания, като използва цялостен маркетингов план, включващ уебсайтове, социални медии и традиционна реклама. Това показва, че туризмът и селското стопанство могат да се допълват взаимно.
- **„Транспорт 2030“:** Конкуренцията започна да предлага автоматизация, цифровизация и технологично напреднал транспорт, наред с устойчиви, достъпни и безопасни транспортни решения, в подкрепа на научноизследователската и развойна дейност за транспорт с нулеви емисии.
- **5G приложения с демонстрационна цел — Тестов полигон за автономна мобилност:** Проектът има за цел да се създаде тестов полигон за автономна мобилност в град Пилзен. Това ще доведе до иновативни решения за града, особено чрез увеличаване на възможността за динамично управление на трафика.

V. ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 4: УСТОЙЧИВОСТ И ПРИОБЩАВАНЕ

В раздел „Устойчивост и приобщаване“ са определени общо три ключови теми — достъпност на туристическите услуги, устойчиви туристически услуги и дестинации в ЕС, устойчиви иновации в туристическите услуги.

Ключова тема	Цели и задачи	Дейности и отговорности	Резултати/срок съгласно Програмата до 2030 г.
Достъпност на туристическите услуги	Засилване на социално-икономическото приобщаване, като се вземат предвид възрастните хора, хората с увреждания и други групи със специфични потребности.	Повишаване на осведомеността от страна на Комисията, държавите членки, други съответни публични органи и организациите за управление на дестинации относно значението на достъпността в туризма с цел подобряването ѝ и създаване на благоприятни условия за достъпни туристически услуги.	Повишено предлагане на достъпни туристически услуги.
Устойчиви туристически услуги и дестинации в ЕС	Подобряване на устойчивостта на туристическите услуги и дестинации в ЕС с цел обслужване на разнообразна публика през всички сезони и на различни места.	Осигуряване от страна на Комисията, държавите членки и други съответни публични органи на различни форми на подкрепа в помощ на дестинациите, предприятията и стартиращите предприятия за диверсифициране на туристическите услуги, особено през различните сезони и на различни места.	По-устойчиви услуги и дестинации, устояващи по-добре на сътресения.
Устойчиви иновации в туристическите услуги	Популяризиране на ЕС като дестинация, задоволяваща променящото се туристическо търсене, като се поддържа благосъстоянието на местните жители и тяхната околна среда.	Осигуряване от страна на Комисията, държавите членки и други съответни публични органи на различни форми на подкрепа в помощ на дружествата, стартиращите предприятия и местните общности за иновации с устойчиви и приспособими туристически услуги, с положително нетно въздействие върху местните жители и начина им на живот.	Иновативни туристически услуги, които да задоволяват нови видове туристическо търсене, като се зачитат дългосрочните нужди от устойчивост на жителите и околната среда.

Напредъкът в тази приоритетна област като цяло също е **умерен**, като четири държави членки са постигнали „значителен напредък“, 18 държави членки са постигнали „умерен напредък“, а пет държави членки са показали „ограничен напредък“.

Комисията постигна забележителен напредък при приемането на предложението си за създаване на европейска карта за лица с увреждания и европейска карта за паркиране за лица с увреждания, която ще се прилага и за туристите. Освен това с наградите на Комисията за капиталови инвестиции в категориите „Достъпен град“ и „Интелигентен

туризъм“ продължава да се насърчава достъпността на местата за посещение и живеене. Чрез няколко финансирани от ЕС проекта се оказва подкрепа за организациите за управление на дестинациите (ОУД), така че да станат по-устойчиви и диверсифицирани. Заинтересованите страни са поели 74 ангажимента по трите тематични области в рамките на раздел „Устойчивост и приобщаване“ на Програмата, което показва умерено ниво на ангажираност от страна на участниците в туристическия сектор с инициативи за устойчивост. Както и при предишните две приоритетни области, при темите в рамките на раздел „Устойчивост и приобщаване“ е отбелязан относително по-голям брой инициативи и мерки на политиките. Това показва по-силно ниво на ангажираност и инвестиции от страна на държавите членки и в тази област.

По отношение на **достъпността на туристическите услуги** през последните години е постигнат забележителен напредък, но тази тема трябва да продължи да бъде приоритет, като се има предвид експоненциалното увеличение на броя на пътуващите над 65-годишна възраст през следващите десетилетия. Европейският парламент проведе [проучване](#) относно ролята на икономиката на дълголетие в туризма. Съгласно Стратегията за правата на хората с увреждания за периода 2021—2030 г. предложената [европейска карта за хора с увреждания](#) беше приета от съзакондателите през октомври 2024 г. С тези правила се улеснява пътуването на хората с увреждания в ЕС, като се осигурява признаване на статута им на лица с увреждания. Близо две трети от държавите членки прилагат специфични мерки за насърчаване на предоставянето на достъпни туристически услуги и повишаване на осведомеността в тази област. Подобряването на достъпността за хора с намалена подвижност и хора с увреждания и обслужването на по-възрастни пътници ще продължат да бъдат обект на внимание за всички заинтересовани страни през следващите десетилетия.

С осигуряването на **устойчиви туристически услуги и дестинации в ЕС** се цели да се развият по-устойчиви услуги, устояващи по-добре на сътресения. Финансираният от ЕС проект „[Управление на кризи и управление в туризма](#)“ има за цел да се укрепи устойчивостта на екосистемата на туризма в ЕС чрез подобряване на нейното управление и механизмите за противодействие, управление и смекчаване на бъдещи кризи. Държавите членки повишават устойчивостта чрез разнообразни стратегии, например устойчива инфраструктура, цифрови иновации и приобщаващи преживявания. Устойчивостта на дестинациите включва и диверсификация на туристическите услуги през различните сезони с разнообразни дейности и на разнообразни места, което е необходимо, за да се избегне **небалансираният туризъм**. Например като част от втората покана за иновативни действия на Европейската градска инициатива (EUI), подкрепена от Европейския фонд за регионално развитие, бяха подбрани седем проекта за тестване на иновативни градски решения за свързани с туризма предизвикателства. Тези решения включват подкрепа за иновативни, устойчиви и стабилни предложения за градски туризъм, разработени чрез основани на данни решения, консултации с местното население и съответствие с критерии за устойчивост в Коимбра, Копенхаген, Елинико-Аргируполи, Краков, Прато, Равена и Валенсия. [Масщабен проект, финансиран по програма „Единен пазар“](#), има за цел да се подпомогнат МСП в изграждането на устойчив растеж и издръжливост. Въпреки че няколко междусекторни политики и проекти са допринесли за устойчивостта на дестинациите през отчетния период, през последните години въпросът за небалансирания туризъм беше изведен на преден план в програмата на ЕС за туризма, тъй като някои дестинации се сблъскват с проблема на пренаселеността и с нарастващи предизвикателства във връзка с разпределянето на туристически потоци.

С [Декларацията от Палма](#) от 2023 г. се подчертава значението, което всички държави членки отдават на социалната устойчивост на туризма, в това число достъпността на туризма за всички и нетните ползи от туризма за дългосрочното благосъстояние както на посетителите, така и на местните жители.

Устойчивите иновации в туристическите услуги са от решаващо значение за посрещането на нови видове търсене и зачитането на нуждите на дестинациите и техните местни жители по отношение на икономическото развитие, околната среда и социалната устойчивост. С цел да се популяризира ЕС като дестинация, отговаряща на променящите се изисквания в областта на туризма, е необходимо да се постигне по-силна „Марка Европа“, която може допълнително да бъде развита през следващите години. С финансираня от ЕС проект „[Устойчив туризъм в ЕС — Определяне на бъдещето на туризма](#)“ се оказва подкрепа за дестинациите, по-специално организациите за управление на дестинациите (ОУД), така че да станат по-устойчиви и издръжливи, с акцент върху местните общности и околната среда. Резултатите включват най-добри практики, които могат да бъдат възпроизведени, както и конкретни решения, насочени към различни предизвикателства — сред които и растежът на небалансирания туризъм — на ниво дестинация. Въпреки това ще трябва да се окаже допълнителна подкрепа за иновациите, за да се подпомогнат дружествата, стартиращите предприятия и местните общности да развият устойчиви и стабилни туристически услуги, които оказват положително въздействие върху местните жители и начина им на живот.

Разработването на стабилни механизми за готовност за действия при кризи с акцент върху системите за ранно предупреждение, достъпа до надеждна информация за бедствията на различни езици и отчитането на нуждите на уязвимите групи хора, включително хората с увреждания, може да доведе до подобряване на готовността на дестинациите.

Гърция: примери за иновативни инициативи

- **Проект OpenRegioCulture:** Проект, финансиран от Interreg Europe, в сътрудничество със 7 други региона на ЕС, чиято цел е да се създаде среда, гарантираща достъп до културни ресурси за хора с увреждания и други специални нужди. В контекста на сектора на културата и туризма партньорите по проекта ще възприемат иновативен подход за съвместно създаване на резултати, като включат в процеса органите, институциите, служителите в културния сектор и заинтересованите страни. За някои от участващите региони този проект ще има за цел и да се подобри използването на наличното целево финансиране по ЕФРР в съответните национални и регионални програми на политиката на сближаване за периода 2021—2027 г. Регион Централна Гърция е партньор по проекта, който се очаква да бъде завършен през юни 2028 г.
- **Достъпни плажове:** Финансиран по Механизма за възстановяване и устойчивост и изпълняван от Министерството на туризма, този проект има за цел да се финансира модернизацията на инфраструктурата за достъпност на около 250 плажа в цяла Гърция до края на 2025 г.

VI. ПРИОРИТЕТНА ОБЛАСТ 5: УМЕНИЯ И ПОДКРЕПА ЗА ПРЕХОДА

В раздел „Умения и подкрепа за прехода“ са определени общо три ключови теми — повишаване на осведомеността за потребностите и възможностите за двойния преход в туризма, Пакт за уменията в туризма, интегрирана платформа за подкрепа за заинтересованите страни от областта на туризма.

Ключова тема	Цели и задачи	Дейности и отговорности	Резултати/срок съгласно Програмата до 2030 г.
Повишаване на осведомеността за потребностите и възможностите за двойния преход в туризма	Повишаване на осведомеността относно промените в туристическото търсене, възможностите, които предлага двойният преход на участниците в туризма, както и уменията и подходите, спомагащи за повишаване на устойчивостта.	Организиране от страна на Комисията, държавите членки, други съответни публични органи и организацията за управление на дестинации на дейности за повишаване на осведомеността на заинтересованите страни от областта на туризма и за подкрепа за изграждането на мрежи и споделянето на най-добри практики от градове в ЕС, получили награди за интелигентен туризъм, култура и културно наследство, устойчивост, иновации и достъпност.	Разпространение на Път за преход в туризма през 2022 г.; повишаване на осведомеността за цифровия и екологичния преход и устойчивостта, обмен на най-добри практики и популяризиране на прояви.
Пакт за уменията в туризма	Задоволяване на търсенето на умения в екосистемата на туризма чрез прилагане и разширяване на участието в Пакта за уменията в туризма с цел активно насърчаване на развитието на умения и предоставяне на възможности за обучение на работната сила, безработните и МСП.	Улеснения и подкрепа от страна на Комисията, държавите членки и други съответни публични органи за създаването на национални, регионални и местни партньорства за умения, когато това е осъществимо и в съответствие със съществуващата рамка; улесняване от Комисията на ангажирането от страна на дружествата в областта на туризма, доставчиците на образователни услуги, профсъюзите и други организации със съвместно договорени цели за обучение на работната им сила в съответствие с принципа на субсидиарност; подкрепа от страна на държавите членки за партньорствата за умения с цел създаване на ускорени курсове за обучение, схеми за чиракуване и смесени модели за безработните и търсещите работа.	Създаване на регионални и местни партньорства за умения в значими туристически региони до 2024 г. До 2030 г. осигуряване на участието на значителна част от работната сила в областта на туризма в обученията в съответствие с целите на Пакта за уменията в туризма.
Интегрирана платформа за подкрепа за заинтересованите страни	Подпомагане на заинтересованите страни от областта на туризма за намиране на подходяща и навременна информация, финансиране и подкрепа, както и връзки с партньори и експерти.	Създаване от страна на Комисията на платформа за подкрепа на заинтересованите страни с цел улесняване на обмена на информация, достъпа до ресурси и сътрудничеството между туристическите сектори и между участниците. Информирание от страна на държавите членки, други	Стартиране през 2023 г. на платформа за подкрепа на заинтересованите страни с редовен обмен на информация, съдържание, разработено чрез сътрудничество, и общностни дейности.

Ключова тема	Цели и задачи	Дейности и отговорности	Резултати/срок съгласно Програмата до 2030 г.
от областта на туризма		съответни публични органи и организациите за управление на дестинации на заинтересованите си страни и споделяне на съответната информация за своите резултати, прояви и ресурси за европейската публика чрез платформата и други информационни канали.	

Напредъкът в тази приоритетна област също е **умерен**, като двадесет държави членки са постигнали „умерен напредък“, а седем държави членки са показали „ограничен напредък“.

Напредъкът по темите в раздел „Устойчивост и приобщаване“, е разнороден, като водещи са инициативите на Комисията по линия на Европейския пакт за уменията и широкомащабното партньорство в областта на уменията в туризма, както и разработването на Платформата за туризъм на ЕС. С няколко проекта, финансирани по програмата „Еразъм+“ и други програми (напр. „Цифрова Европа“ и програма „Единен пазар“), се оказва подкрепа за инициативи с цел повишаване на квалификацията и преквалификация чрез национални и регионални партньорства в областта на уменията в държавите членки. Въпреки това е необходимо допълнително повишаване на осведомеността относно предизвикателствата и възможностите за цифровия и екологичния преход, както и допълнително популяризиране на Платформата за туризъм на ЕС. Заинтересованите страни са поели 64 ангажимента по трите тематични области в рамките на раздел „Умения и подкрепа за прехода“ на Програмата, което показва умерено ниво на ангажираност от страна на участниците в туристическия сектор с инициативи, насочени към уменията.

Въпреки че са положени значителни усилия за **повишаване на осведомеността за потребностите и възможностите за двойния преход в туризма** — под формата на събития за заинтересованите страни на всеки две години, Дни на туризма в ЕС, годишния Европейски туристически форум, както и редовни експертни групи „Заедно за туризма в ЕС“ (T4T) и други уебинари за заинтересованите страни — достигането до заинтересованите страни на местно равнище с цел да бъдат информирани за приоритетите на политиката на ЕС в областта на туризма продължава да бъде предизвикателство. Освен това Комисията популяризира годишните награди [„Столица за интелигентен туризъм“](#) и [„Зелен пионер“](#), които допринасят за повишаването на осведомеността относно областите на действие на Програмата и насоките „Път за преход в туризма“, както и годишната награда [„Достъпен град“](#), [„Столица на културата“](#), [наградите за европейско наследство](#) и [наградите „Зелена столица“](#) и [„Зелено листо“](#). Комисията съфинансира също така комуникационни кампании и кампании за сътрудничество на различни марки с Европейската комисия по туризма, за да подпомогне видимостта и търсенето на устойчив туризъм в ЕС.

Широкомащабното партньорство в областта на уменията в туризма по линия на Европейския пакт за уменията стартира през януари 2022 г. и нарасна до близо сто

членове, подкрепено от няколко проекта, финансирани по програма „Еразъм+“. Водещата цел за преквалификация или повишаване на квалификацията на повече от 10 % от европейската работна сила в областта на туризма годишно беше частично постигната през 2024 г.⁸. Към днешна дата са създадени десет национални/регионални партньорства в областта на уменията, за да се отговори на потребностите от умения на национално и регионално равнище. Целта е през следващите години да се установят такива партньорства в значими туристически региони. Следователно в тази област е постигнат напредък, но за да се отговори на критичния недостиг на персонал, по-специално в сектора на хотелиерството и ресторантьорството, са необходими повече усилия на равнище ЕС, за да се определи недостигът на умения и да се осигурят достъпни и финансово приемливи курсове за обучение за нови професионални профили в туризма.

И накрая, [Платформата за туризъм на ЕС](#) — интегрирана платформа за подкрепа на заинтересованите страни от областта на туризма — функционира изцяло повече от година и е достигнала до над 650 регистрирани потребители. Платформата е широко популяризирана и се е доказала като полезен ресурс за заинтересованите страни за намиране на информация за финансиране и отворени покани, споделяне на най-добри практики и ангажменти за действие по линия на „Път за преход в туризма“, популяризиране на събития и уебинари, а също така служи и като дискуссионен форум за регистрирани потребители по различни теми. Въпреки че е необходимо да се направят допълнителни подобрения, за да бъде платформата по-лесна за ползване и да се насърчи използването ѝ от по-широк кръг заинтересовани страни, може да се счита, че конкретното действие за разработване на такава платформа за заинтересованите страни от областта на туризма е завършено.

Въпреки че на равнище ЕС и държавите членки съществуват множество значими инициативи за повишаване на квалификацията и преквалификация на работната сила в областта на туризма, особено такива за преносимост на уменията и привличане на работници от чужбина в рамките на [Съюза на уменията](#), следва да се положат допълнителни усилия за достигане до вече наличната работна сила в областта на туризма и търсещите работа лица чрез отворени, достъпни и финансово приемливи курсове за обучение с цел подобряване на цифровите и зелените умения и други умения от критично значение за туристическия сектор. Може да се предостави допълнителна подкрепа за развитието на оперативни национални и регионални партньорства в областта на уменията в рамките на Съюза на уменията.

⁸ Обучение/образование и повишаване на квалификацията/преквалификация на средно 10 % от работната сила в областта на туризма всяка година от 2023 г. до 2030 г., за да се преодолее недостигът на умения в екосистемата на туризма, както при вече наличната работна сила, така и при новите участници. Този ангажмент обхваща общо 7 500 000 работници в туристическия сектор (60 %), които ще участват ежегодно в дейности за повишаване на квалификацията или преквалификация до 2030 г.

Италия: примери за подходящи инициативи

- **Кутия за повишаване на квалификацията/преквалификация — проект TourX:** Тази инициатива се изпълнява в рамките на мрежата TourX и бъдещите центрове за високи постижения в областта на професионалното образование, за да се преодолее недостигът на умения в регионалния туристически сектор. Партньорите от Италия допринасят за анализа на уменията на регионално равнище, съгласуването на учебните програми и пилотното внедряване на инструменти за преквалификация с цел повишаване на устойчивостта на работната сила в областта на туризма.
- **RacTS4ALL — Алианс за развитие на Пакта за уменията в туризма:** Финансиран по програмата „Еразъм+“, RacTS4ALL координира инициативи за повишаване на квалификацията и преквалификация в цяла Европа, включително Италия. По проекта са въвлечени близо 80 подписали се партньори и са организирани множество координационни срещи за насърчаване на сътрудничеството между заинтересованите страни.
- **Подобряване на уменията в сектора на хотелиерството и ресторантьорството:** По проекта Trame Mediterranee, част от инициативата RegenerAction, се предлагат обучителни програми за местното население с цел подобряване на уменията в сектора на хотелиерството и ресторантьорството. В проекта се набляга на насърчаването на чувството за гордост от местното наследство и той включва иновативни стажантски програми за млади хора, които да станат посланици на средиземноморската идентичност.
- **Европейски пакт за уменията:** в инициативата участват регионалните органи на Regione del Veneto, Regione Emilia-Romagna, Regione Lombardia и Regione Toscana.

Сравнение на процесите на изпълнение и обща оценка

Матрицата за анализ на напредъка, представена по-долу, е структурирана така, че да се предостави цялостен преглед на напредъка на държавите членки към постигане на очертаните в Програмата цели, както е разработено в проучването.

Матрицата е организирана по такъв начин, че приоритетните области на Програмата са изброени по хоризонталната ос, а държавите членки — по вертикалната. С тази структура се представя ясно, паралелно сравнение на напредъка на всяка държава във всички приоритетни области, като по този начин се улеснява определянето на силните и слабите страни, както и на тенденциите.

ЕС-27	НАПРЕДЪК	БЛАГОПРИЯТСТВАЩ А РАМКА И УПРАВЛЕНИЕ НА ПОЛИТИКАТА	ЕКОЛОГИЧЕН ПРЕХОД	ЦИФРОВ ПРЕХОД	УСТОЙЧИВОСТ И ПРИБОЩАВАНЕ	УМЕНИЯ И ПОДКРЕПА ЗА ПРЕХОДА
Австрия	Напредваща					
Белгия	Водеща					
България	Напредваща					
Хърватия	Водеща					
Кипър	Напредваща					
Чешка република	Напредваща					
Дания	Напредваща					
Естония	Напредваща					
Финландия	Напредваща					
Франция	Водеща					
Германия	Напредваща					
Гърция	Водеща					
Унгария	Развиваща се					
Ирландия	Напредваща					
Италия	Водеща					
Латвия	Напредваща					
Литва	Напредваща					
Люксембург	Развиваща се					
Малта	Напредваща					
Нидерландия	Напредваща					
Полша	Напредваща					
Португалия	Водеща					
Румъния	Развиваща се					
Словакия	Напредваща					
Словения	Напредваща					
Испания	Напредваща					
Швеция	Напредваща					

⁹Фигура 1 — Резултати от матрицата за анализ на напредъка¹⁰

В проучването държавите членки са групирани в три категории съгласно напредъка си по отношение на действията в Програмата: водещи, напредващи и развиващи се държави. Посредством оценката на основните постижения, наред с установените

⁹ Държавите членки, определени като „напредващи“, показват положително съответствие с целите на Европейската програма за туризма до 2030 г. чрез разнообразни документирані действия, инициативи и проекти. Държавите членки, определени като „развиващи се“, показват обещаващ напредък в определени области, макар и в по-малка степен от други. Държавите членки, определени като „водещи“, също имат допълнителни възможности за развитие, което подчертава факта, че всички държави членки имат непрекъснат потенциал да постигнат по-голям напредък към двойния преход и изграждането на устойчивост.

¹⁰ По методиката за оценяване, използвана в [проучването](#), всяко действие се оценява въз основа на броя на установените проекти и инициативи във всяка държава членка, като тези оценки бяха обобщени, за да се определи общият напредък във всяка приоритетна област, класифициран като „значителен“, „умерен“ или „ограничен“. Впоследствие държавите членки бяха класифицирани като „водещи“, „напредващи“ или „развиващи се“ в зависимост от кумулативните им резултати във всичките пет приоритетни области.

предизвикателства и пропуски, се виждат както сходствата, така и различията във всяка от трите групи държави.

В определени области държавите, принадлежащи към една и съща група, са показали сравним напредък или са се сблъскали със сходни пречки, което показва наличието на общи структурни условия или подходи на политиките. В рамките на групите обаче се проявяват и значителни различия, често обусловени от различни национални и регионални контексти, включително вариации в политическата динамика и административния капацитет.

Например, в държавите, определени като „водещи“, се набляга на диверсификацията на туризма, стратегическото позициониране и развитие на марката, силното съгласуване на националните стратегии с приоритетите на ЕС и прилагането на иновативни подходи към инвестициите. При държавите членки, които показват най-малък напредък по отношение на действията в Програмата, се наблюдават значителни пропуски при изпълнението на тези действия, а в някои случаи липсват последващи действия и оперативно привеждане в действие на националните стратегии за туризъм и има несъответствие с използването на средствата от ЕС, налични за областта на туризма.

Въпреки че има общи цели и напредък към развитието на по-устойчива, цифрова и устойчива европейска екосистема на туризма, продължават да съществуват някои **пропуски при изпълнението**¹¹, където може да се увеличат допълнителните усилия, например:

Област	Анализ
Развитие на работната сила (27 държави членки ¹²)	Необходими са непрекъснато повишаване на квалификацията и преквалификация, за да се отговори на променящите се изисквания на туристическия сектор, особено по отношение на цифровия и екологичния преход.
Използване на данни (16 държави членки)	Въпреки че все по-често се събират данни в областта на туризма, стратегическото им използване с цел планиране и наблюдение на резултатите продължава да бъде ограничено в много държави членки.
Координация (14 държави членки)	Липсата на структурирано сътрудничество и координация между заинтересованите страни на национално, регионално и местно равнище възпрепятства съгласуваното разработване и изпълнение на стратегии и реформи в областта на туризма в целия ЕС-27.
Подкрепа за МСП (11 държави членки)	МСП се нуждаят от по-целенасочена подкрепа, включително подобрен достъп до финансиране, персонализирано обучение и консултантски услуги, за да участват ефективно в една устойчива цифрова трансформация.
Двойният преход (10 държави членки)	Усилията за едновременно развитие на цифровизацията и устойчивостта в туризма често са разпокъсани или недостатъчно развити, което ограничава иновациите и адаптивността в целия сектор.

¹¹ Брой държави членки, за които в проучването е установен такъв пропуск

¹² Брой държави, за които е установен такъв пропуск.

<p>Достъп до финансиране (6 държави членки)</p>	<p>Участниците в туристическия сектор често срещат пречки при достъпа до финансиране на национално и европейско равнище поради ограничена осведоменост, административна сложност или недостатъчна ориентираност към условията и участниците на местно равнище, към които са насочени.</p>
<p>Регулация на краткосрочните наеми (5 държави членки)</p>	<p>Бързото разрастване на краткосрочните наеми изпревари регулаторните рамки в някои държави членки, което доведе до несъответствия и предизвикателства, особено на пазарите на жилища.</p>
<p>Стратегическо планиране (5 държави членки)</p>	<p>Необходими са ориентирани към бъдещето стратегии за туризъм с добре определени етапи и ясни срокове за изпълнение.</p>

Възникнаха допълнителни проблеми при изпълнението, свързани с небалансирания туризъм, готовността за действия при кризи и адаптирането към изменението на климата. Небалансираният туризъм продължава да бъде предизвикателство, като потоците от посетители са концентрирани в популярни дестинации, а мерките за насърчаване на диверсификацията са ограничени. Готовността за действия при кризи в държавите членки, регионите и общините също следва да бъде засилена. Адаптацията към изменението на климата също продължава да бъде недостатъчно развита, като политиките и инфраструктурата в областта на туризма все още не са напълно съобразени с целите за устойчивост спрямо изменението на климата.

Тези констатации показват, че през следващите години ще са необходими повече усилия, за да се осигури напредък в определени приоритетни области при всички заинтересовани страни (вж. приложението).

VII. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Въз основа на резултатите от [проучването](#) и докладите за преглед на постигнатия напредък по отношение на „Път за преход в туризма“ от 2023 г. и 2024 г. може да се заключи, че по-голямата част от държавите членки са постигнали напредък по отношение на приоритетните области на Програмата във връзка с екологичния и цифровия преход и устойчивостта. Всички държави членки са съгласни, че двойният преход е приоритет и че подкрепата за МСП и микропредприятията е от съществено значение. Инициативите за възстановяване са похвални, което доведе до рекорден растеж в много региони до 2025 г. Трябва обаче да бъде засилена устойчивостта в области като подкрепата за умения и работната сила, адаптирането към изменението на климата, небалансирания туризъм и готовността за действия при кризи. Необходима е по-голяма координация при политиките, свързани с развитието на уменията и механизмите за подкрепа.

Неравномерният напредък в различните приоритетни области подчертава необходимостта от по-уравновесен и координиран подход на местно, регионално, национално и европейско равнище. Укрепването на рамките за управление и политическите рамки е от съществено значение не само за съгласуване на усилията между държавите членки и вътре в тях, но и за да се гарантира, че туризмът има значим принос за по-широките цели на ЕС за устойчивост и цифров преход.

Бъдещата стратегия на ЕС за устойчив туризъм следва да се основава на тези резултати, за да спомогне за съгласуване на усилията на различните равнища (местно, регионално, национално и международно) и между различните сектори и да се осигури по-равномерен напредък в целия ЕС.

Основни въпроси, изискващи допълнително разглеждане

Въз основа на резултатите от проучването бяха изведени следните съображения за засилване на усилията по отношение на действията както в рамките на Програмата, така и в „Път за преход в туризма“:

1. Икономика, ефективно използване на ресурсите и социална устойчивост в цялата екосистема на туризма

Съгласно моделите на кръговата икономика е необходима подкрепа за участниците на местно равнище и посредниците. Партньорствата за устойчиво снабдяване могат да бъдат засилени, а обменът на знания относно инициативите на ЕС за устойчиво развитие, например Плана за действие относно кръговата икономика в областта на туризма, както и относно екомаркировката на ЕС и схемата EMAS, следва да продължи. Създаването на местни клъстери, обединяващи МСП в областта на туризма, органи и заинтересовани страни от общността, с цел съвместно проектиране и изпълнение на решения за намаляване на отпадъците, ефективно използване на ресурсите и споделяне на ползите с общността, е от основно значение, за да се гарантира, че инициативите са приобщаващи и насочени към общността.

2. Интегриране на данните и стратегиите в областта на туризма

Политиката на ЕС в областта на туризма изисква стабилна инфраструктура и единна рамка за данните, наред с обща система за данни, която да стои в основата на вземането на решения, основани на доказателства. Необходими са хармонизирани ключови показатели за резултатите (КПР) и системи за данни в реално време, за да се разработи и подобри наблюдението и съпоставимостта между държавите членки. За да се подобри максимално използването на хармонизирани данни в областта на туризма, използването на изкуствен интелект може да помогне на участниците в туристическия сектор при планирането, обслужването и предоставянето на услуги. Хармонизираните ключови показатели за резултатите (КПР) и системите за данни в реално време могат да бъдат от полза, за да се подпомогне прозрачното наблюдение на напредъка. Накрая, може да се създаде и рамка на ЕС за интелигентни дестинации, която да се основава на общи критерии за ефективност при сертифицирането на организациите за управление на дестинациите (ОУД) и механизми за наблюдение на всеки две години. Такава рамка може да бъде утвърдена чрез система за подкрепа с цел разработване на стратегическа рамка и система за управление в областта на туризма.

3. Готовност за действия и реакция при кризи

Външни сътресения като екстремни метеорологични явления, геополитическа нестабилност, извънредни ситуации в здравеопазването и икономическа нестабилност подчертават необходимостта от структурирани и проактивни механизми за управление на кризи в целия сектор и на всички равнища на управление. Със съществуващите рамки все още не се подкрепят в достатъчна степен координираните действия или дългосрочната устойчивост на сектора. Рамката за интелигентни дестинации може да включва дестинации, при които рисковете се определят в съответствие с проекта

„Управление на кризи и управление в туризма“, както и управление на кризи, включително комуникация при рискове и кризи, съобразено с всички пътуващи, включително хора с увреждания. Адаптирането към изменението на климата и смекчаването на последиците от него могат да продължат да бъдат приоритет в политиката в областта на туризма, като се прилага подход, насочен към готовност за действия и реакция при кризи.

4. Структурна и финансова подкрепа за МСП

МСП продължават да се сблъскват с предизвикателства при достъпа до частни инвестиции и финансиране от ЕС, ориентирането в сложните процедури за финансиране, както и инвестирането в екологичния и цифровия преход и устойчивостта на сектора. Опростяването на финансовата и структурната подкрепа за МСП може да бъде съобразено с оперативните реалности на туристическия сектор, като се предоставят по-ясни насоки, по-видими канали за финансиране и лесни за ползване процедури. В комуникацията относно възможностите може да се наблегне на практическите ползи, например икономии на разходи и повишена конкурентоспособност, с цел да се стимулира ангажираността и да се увеличи участието. МСП в туристическия сектор могат да се възползват и от съюза на спестяванията и инвестициите на ЕС, чиято цел е да се създадат по-добри финансови възможности за гражданите и предприятията в ЕС чрез насочване на спестяванията към продуктивни европейски инвестиции.

5. Ролята на посредниците и насърчаването на сътрудничеството между множество заинтересовани страни

Всички участници в туристическия сектор, включително браншовите асоциации, търговските камари, организациите за управление на дестинациите, мрежите и неправителствените организации, са от решаващо значение за свързването на стратегиите на равнище ЕС с вземането и изпълнението на решения на регионално и местно равнище. Засилването на ангажираността на заинтересованите страни включва усилията на участниците за повишаване на осведомеността относно екологичния и цифровия преход, развитието на умения, устойчивостта и приобщаването и следователно въздействието на тези посредници може да бъде допълнително засилено, така че да тълкуват и разпространяват насоките на равнището на ЕС, особено чрез сътрудничество в редовни форуми, експертни групи и комуникационни платформи, например Платформата за туризъм на ЕС.

6. Видимост, координация и внедряване на инициативи за умения на ЕС за участниците в туристическия сектор

В рамките на инициативата „Европейски пакт за уменията“ вече се координират редовни актуализации и се разпространяват специфични за сектора данни за определяне на необходимите умения, картографират се нововъзникващите нужди, например във връзка с цифровия и екологичния преход, управлението на кризи и достъпността, и се превръщат в практически насоки за доставчиците на обучение, работодателите и работниците. В подкрепа на тези действия на организациите за управление на дестинациите (ОУД), мрежите, регионалните и местните органи могат да се предоставят целенасочени ресурси, набори от инструменти и дейности за изграждане на капацитет, за да могат да действат като разпространители на умения, като им се помага да насочват своите общности при определянето, достъпа и приоритизирането на подходящи възможности за повишаване на квалификацията.

Създават се механизми за улавяне, разпознаване и разпространение на местни и неформални инициативи за повишаване на квалификацията, като се използва Платформата за туризъм на ЕС като основен център за обмен на най-добри практики, казуси и обратна връзка, които биха могли да бъдат допълнително популяризирани.

Приоритетни действия, които не са били изцяло отразени в Програмата или в насоките „Път за преход в туризма“, могат да бъдат разгледани като част от новата стратегия на ЕС за устойчив туризъм, например по-голям акцент върху справянето с небалансирания туризъм, управлението на кризи, международното сътрудничество, споделянето на данни, свързаността, включително устойчивата градска мобилност и мултимодалността като ключови елементи, както и инвестициите/финансирането. В контекста на Съюза на уменията може да се постави по-силен акцент върху развитието на квалифицирана работна сила в сектора.

ПРИЛОЖЕНИЕ

Състояние на напредъка по отношение на действията в Европейската програма за туризма до 2030 г.

Ключова тема	Цели и задачи	Ниво на напредъка	Необходими бъдещи действия
Справедливи мерки за краткосрочните наеми (STR)	Прозрачен пазар на ЕС на краткосрочните наемания, насърчаващ конкуренцията и защитата на потребителите, създаващ възможности и допринасящ за устойчив туризъм.	Частично завършено с приемането на Регламент (ЕС) 2024/1028. Изпълнението е в ход в държавите членки.	Наблюдение на изпълнението и пълното прилагане на Регламента.
Статистика и показатели за туризма	Подобряване на наличността и обхвата на статистиката за туризма с цел отчитане на икономическото, социалното, културното и екологичното въздействие на туризма. Подобряване на достъпа до частни данни и данни на равнище дестинации за изготвянето на официална статистика за туризма, зачитане на правилата за защита на данните и законните търговски интереси.	Умерен напредък, като повечето държави членки предоставят показатели чрез сателитните сметки за туризма, а Комисията продължава да разработва информационното табло на ЕС за туризма.	Оценка на рамката на ЕС за статистиката за туризма, включваща показатели за икономическото, екологичното и социалното въздействие на туризма до 2030 г., предвидена за 2027 г.
Разработване или актуализиране на цялостни стратегии за туризма	Стратегически подход към туризма на национално, регионално и местно равнище за отчитане на икономическата, екологичната, културната и социалната устойчивост на туризма.	Значителен напредък, тъй като всички държави членки имат национални стратегии за туризма с различно равнище на амбиция.	Национални стратегии за туризма, които да послужат за вдъхновение и да бъдат съгласувани във възможно най-голяма степен с новата стратегия на ЕС за устойчив туризъм и които могат да бъдат публикувани на уебсайтовете на държавите членки.
Управление на дестинациите чрез сътрудничество и въз основа на данни	Разширяване на обхвата на дейността на организациите за управление на туристическите дестинации с цел включване на съвместно вземане на решения, основано на данни, с участието на всички заинтересовани страни, включително местните жители.	Постоянен напредък с годишните награди за „Интелигентен туризъм“, но са необходими повече усилия за разширяване на обхвата на организациите за управление на дестинации (ОУД), така че да вземат решения въз основа на данни.	Текущо проучване от Комисията, насочено към ключови предизвикателства и възможности за ОУД; оценка на ролята на ОУД с цел евентуално развитие от организации с традиционни маркетингови функции към цялостни управители на устойчив туризъм.

Ключова тема	Цели и задачи	Ниво на напредъка	Необходими бъдещи действия
Подобряване на кръговия характер на туристическите услуги	Намаляване на екологичния отпечатък на туристическите услуги (хранителни/общии отпадъци, водна/енергийна ефективност и замърсяване).	Умерен напредък, като почти половината от държавите членки прилагат мерки за намаляване на екологичния отпечатък на хранителните услуги. В ход е изпълнението на съответното законодателство във връзка с Европейския зелен пакт.	Ще продължи наблюдението на усилията за подобряване на кръговостта на туристическите услуги.
Подкрепа за екологичния преход на дружествата и МСП в областта на туризма	Насърчаване на дружествата в областта на туризма да възприемат по-екологосъобразни практики чрез увеличаване на търсенето на екологосъобразни услуги от страна на публичните участници и насърчаване на схеми, подкрепящи оценката, проследяването и намаляването на екологичния отпечатък. Предоставяне на подкрепа на МСП за участие в екологосъобразни практики, с което да се гарантира, че те няма да се превърнат в пречка за търговията.	Умерен напредък, като почти половината от държавите членки подкрепят екологичния преход на МСП. Необходим е напредък по отношение на продуктивния отпечатък върху околната среда (ПООС) и популяризирането на екомаркировката на ЕС и EMAS.	Предлага се тази тема да бъде комбинирана с горната тема за подобряване на кръговостта на туристическите услуги под формата на непрекъсната подкрепа за МСП в областта на услугите за устойчив туризъм.
Научноизследователски, иновационни и пилотни проекти за кръгов и устойчив туризъм	Подкрепа за публично-частно сътрудничество по научноизследователски, иновационни и пилотни проекти, развиващи модели и подходящи за заимстване практики за устойчив туризъм.	Умерен напредък по проекти за кръгов и устойчив туризъм, особено чрез „Хоризонт Европа“.	Ще продължи подкрепата за научноизследователски, иновационни и пилотни проекти за кръгов и устойчив туризъм.
Цифровизация на МСП в областта на туризма	Ефективно използване на цифрови инструменти от страна на МСП и микропредприятията в областта на туризма за управление на ресурсите, вътрешни работни процеси, предлагане на услуги, маркетинг, комуникация с клиенти, вериги на доставки и разработване на нови услуги.	Значителен напредък при използването на цифрови инструменти от страна на МСП в областта на туризма, като се отчита повишена употреба на авангардни технологии.	Въпреки че почти всички МСП в областта на туризма са достигнали основно ниво на цифров интензитет в съответствие с целите на Цифровия компас и внедряването на авангардни технологии се увеличава бързо, продължава да има необходимост от подкрепа за цифровизацията и наблюдението на екосистемата на туризма.

Ключова тема	Цели и задачи	Ниво на напредъка	Необходими бъдещи действия
Публично споделяне на данни с цел насърчаване на новаторски туристически услуги	Насърчаване на обмена на данни от значение за туризма и участие в този обмен в подкрепа на новаторски услуги.	Умерен напредък по отношение на публичното споделяне на данни и разработването на европейско пространство на данни за туризма.	Тъй като повечето държави членки считат за приоритет подкрепата за разработването на новаторски, персонализирани туристически услуги и/или управление на дестинациите въз основа на данни, а разработването на европейско пространство на данни за туризма вече е в ход, тази тема ще продължи да бъде приоритетна.
Научноизследователски, иновационни и пилотни проекти за цифрови инструменти и услуги в областта на туризма	Подкрепа за публично-частното сътрудничество по научноизследователски, иновационни и пилотни проекти, развиващи иновативната и устойчива употреба на цифрови инструменти и практики в туризма.	Значителен напредък по проекти в подкрепа на цифровите иновации в МСП, особено по линия на „Хоризонт Европа“, програма „Единен пазар“ и пилотни проекти, финансирани от Европейския парламент.	Непрекъсната необходимост от подкрепа за проекти за научни изследвания и иновации, подпомагачи разработването на цифрови инструменти и услуги в туризма.
Достъпност на туристическите услуги	Засилване на социално-икономическото приобщаване, като се вземат предвид възрастните хора, хората с увреждания и други групи със специфични потребности.	Значителен напредък по отношение на Европейската карта за хора с увреждания и наградите за „Интелигентен туризъм“ с критерий за достъпност.	Следва да продължат да се увеличават достъпните туристически услуги, като се потърси най-добрият начин този аспект да бъде интегриран в цялостната работа по политиката в областта на туризма, особено предвид тенденцията на застаряване сред пътуващите.
Устойчиви туристически услуги и дестинации в ЕС	Подобряване на устойчивостта на туристическите услуги и дестинации в ЕС с цел обслужване на разнообразна публика през всички сезони и на различни места.	Умерен напредък чрез финансирани от ЕС проучвания по отношение на устойчивостта и небалансирания туризъм, но ограничен напредък по въпроси като сезонността, диверсификацията и осигуряването на благосъстоянието на местните жители.	Подкрепа за мерки срещу небалансирания туризъм в различните дестинации.

Ключова тема	Цели и задачи	Ниво на напредъка	Необходими бъдещи действия
Устойчиви иновации в туристическите услуги	Популяризиране на ЕС като дестинация, задоволяваща променящото се туристическо търсене, като се поддържа благосъстоянието на местните жители и тяхната околна среда.	Умерен напредък по отношение на посрещането на нови видове търсене и зачитането на нуждите на дестинациите и техните местни жители по отношение на икономическото развитие, околната среда и социалната устойчивост.	Едно евентуално подсилване на „Марка Европа“ ще допринесе за допълнителното популяризиране на ЕС като дестинация. Тази тема ще бъде обединена с горната тема за устойчивите туристически услуги и дестинации в ЕС.
Повишаване на осведомеността за потребностите и възможностите за двойния преход в туризма	Повишаване на осведомеността относно промените в туристическото търсене, възможностите, които предлага двойният преход на участниците в туризма, както и уменията и подходите, спомагащи за повишаване на устойчивостта.	Постоянен напредък при всички заинтересовани страни по отношение на организирането на дейности за повишаване на осведомеността относно заинтересованите страни от областта на туризма. Подкрепа от страна на Комисията за създаване на мрежи и споделяне на най-добри практики от наградени градове в ЕС в областта на интелигентния туризъм, културата, устойчивостта, иновациите и достъпността.	Повишаването на осведомеността относно политиката на ЕС в областта на туризма и новата стратегия на ЕС за устойчив туризъм ще продължи да бъде приоритет, както и обменът на най-добри практики и популяризирането на събития, включително популяризирането на ползите от туризма за местните общности.
Пакт за уменията в туризма	Задоволяване на търсенето на умения в екосистемата на туризма чрез прилагане и разширяване на участието в Пакта за уменията в туризма с цел активно насърчаване на развитието на умения и предоставяне на възможности за обучение на работната сила, безработните и МСП.	Значителен напредък, като се наблюдава нарастваща осведоменост относно Европейския пакт за уменията и широкомащабното партньорство в областта на уменията в туризма с постоянно увеличаване на броя на членовете и стартирането на Съюза на уменията.	Броят на регионалните и местните партньорства в областта на уменията се увеличава, но обучението може да бъде от полза за още по-голям дял от работната сила в туризма. Действията могат да бъдат подкрепени от Европейска академия за умения в туризма.
Интегрирана платформа за подкрепа за заинтересованите страни от областта на туризма	Подпомагане на заинтересованите страни от областта на туризма за намиране на подходяща и навременна информация, финансиране и подкрепа, както и връзки с партньори и експерти.	Значителен напредък със създаването на общоевропейска платформа за подкрепа на заинтересованите страни от областта на туризма с цел улесняване на обмена на информация, достъпа до ресурси и сътрудничеството между туристическите сектори и между участниците.	Действието е завършено, но платформата ще бъде непрекъснато подобрявана, за да се насърчи редовен обмен на информация, съдържание, разработено чрез сътрудничество, и обществени дейности.